

Datum 25 oktober 2021

Van Harrie A. de Heer, regiodirecteur Leger des Heils

Aan Gemeenteraad Maastricht
cc Wethouder A. Bastiaans, mevrouw I. Smeets

Onderwerp Terugkeer dag- en nachtopvang naar de Singel

Geachte leden van de gemeenteraad,

Middels deze memo deel ik met u de zorgen van het Leger des Heils aangaande de voorgenomen (tijdelijke) terugkeer per 1 november a.s. van de dag- en nachtopvang voor daklozen naar het pand aan de Statensingel 9 (verder te noemen de Singel).

▪ Inleiding

Het Leger des Heils verzorgt deze maand exact 50 jaar (start 21 oktober 1971 in de Boschstraat) de opvang van dak- en thuislozen in Maastricht. De locatie van waaruit de opvang plaatsvond wijzigde door de jaren heen, maar anno 2021 is de motivatie van het Leger des Heils onveranderd: vanuit ons christelijk geloof willen we er zijn voor mensen zonder helper, hen tijdelijk rust en stabiliteit bieden en hen stimuleren regie te nemen in hun leven, daarbij vertrouwend op hun eigen kracht en talenten. De omstandigheden zijn in de afgelopen 50 jaar veranderd, onze missie niet. We willen een toevluchtsoord bieden aan mensen die (tijdelijk) de grip op hun leven zijn kwijtgeraakt en als gevolg daarvan dakloos zijn geraakt.

▪ De Singel

Sinds begin deze eeuw is de Singel in gebruik als dag- en nachtopvang. De gemeente is eigenaar van het pand en stelt het beschikbaar aan het Leger des Heils. Destijds paste het pand in de manier waarop in veel gemeenten in het land dakloze mensen werden opgevangen (met onder andere grote slaapzalen). Het pand was/is door de indeling (kleine ruimtes met nauwelijks privacy en veel mensen bovenop elkaar) incidentgevoelig.

In recente jaren is de opvatting over de opvang van dak- en thuislozen veranderd en is het besef gekomen dat rust (eigen ruimte in plaats van slaapzaal) nodig is om tot herstel te komen. De Singel is om deze en andere redenen niet (meer) geschikt voor de opvang van dak- en thuislozen. Dit was zo voor corona, tijdens corona en is ook nu nog zo.

▪ Overmaze

In april '20 is de dag- en nachtopvang tijdelijk verhuisd naar Overmaze in verband met corona. Overmaze biedt ruimte om afstand te bewaren en het gevaar van besmettingen zoveel mogelijk te beperken. Hiernaast is gebleken dat de rust die Overmaze biedt (door afstand en eenpersoonskamers) in positieve zin bijdraagt aan het herstel van de daklozen. Ook is het aantal incidenten sterk afgenomen.

Overigens wordt de tijdelijkheid van Overmaze door het Leger des Heils niet betwist; dit was bekend bij de ingebruikname. Deze tijdelijkheid was gekoppeld aan de landelijke coronamaatregelen. Wel stelt het Leger des Heils de vraag of de maatregelen die bepalend waren voor de tijdelijke verhuizing naar Overmaze en zoals bedoeld in de raadsinformatiebrief d.d. 03-04-2020 nu als beëindigd mogen worden beschouwd. In deze RIB staat: 'De opvang van de dag- en nachtopvang zal zolang de maatregelen als gevolg van de Coronacrisis van kracht zijn in Overmaze plaatsvinden. Daarna zal het Leger des Heils in 4 weken tijd de opvang afbouwen'. Welnu, de 1,5 maatregel wordt als zodanig niet meer verplicht opgelegd, maar de website van de rijksoverheid stelt nog steeds: 'geef elkaar de ruimte. 1,5 meter blijft een veilige afstand'.

▪ **Voortschrijdend inzicht**

Wat in april '20 niemand kon weten, is dat met het einde van (een aantal) landelijke maatregelen (waaronder de 1,5 meter) corona nog lang niet de wereld uit is. Sterker, de coronacijfers lopen weer in hoge mate op. Onder meer ziekenhuizen pleiten voor aanscherping van de maatregelen. Het Leger des Heils maakt zich grote zorgen over de gevolgen hiervan voor de uiterst kwetsbare daklozen en haar medewerkers bij terugkeer naar de Singel. Dit heeft te maken met de (on)mogelijkheid om afstand te houden en het feit dat de vaccinatiegraad onder daklozen lager ligt dan het gemiddelde in Nederland. De door de rijksoverheid 'geadviseerde' afstand kan, ook als er minder mensen op de Singel zouden verblijven dan voorheen, niet worden bewaard. Daarnaast kunnen, in geval van besmetting, besmette daklozen niet geïsoleerd worden van niet-besmette daklozen onder andere door het ontbreken van eigen kamers en gedeeld sanitair. Het Leger des Heils kan hiervoor niet zonder meer verantwoordelijkheid nemen. Zie verder ook het eerder toegestuurde negatieve advies van de GGD.

Naast corona hebben we inmiddels te maken met het per 1 juli jl. van kracht zijnde rookverbod. Als gevolg hiervan mag binnen niet meer worden gerookt. Dit betekent dat daklozen, waarvan het overgrote deel rookt, om de haverklap naar buiten moeten om te roken. Dat geeft intern 'gedoe' en leidt op straat tot overlast voor omwonenden. In Overmaze kunnen daklozen op de eigen kamer roken en/of buiten in de omheinde binnenplaats. Ook de gehele staat van het pand heeft geleden door de leegstand en water in de kelder.

Bovenstaande, in combinatie met de structurele ongeschiktheid en onveiligheid van het pand (zoals al bekend voor corona), maakt dat het Leger des Heils zich grote zorgen maakt over de veiligheid voor zowel daklozen als medewerkers. Op het moment van schrijven van deze memo is de Singel door de gemeente nog niet veilig verklaard.

▪ **Voortgang permanente oplossing**

Er bestaat geen verschil van inzicht tussen gemeente en Leger des Heils over het feit dat de Singel niet meer geschikt is voor de opvang van daklozen. Dat er een nieuwe en permanente locatie moet komen is derhalve evident en hierin werken gemeente en Leger des Heils (en andere partners) constructief samen. De gemeente heeft ervoor gekozen zelf de regie te voeren op het vinden van deze nieuwe en permanente locatie. Vooral nog ontbreekt het perspectief op een snelle permanente oplossing.

Er bestaat wel verschil van inzicht over de geschiktheid van de Singel op dit moment en voor de korte termijn. Het Leger des Heils acht terugkeer naar de Singel op dit moment niet verantwoord vanwege de (ontbrekende) veiligheid.

▪ Overweging

Het Leger des Heils is al bijna 135 jaar in Nederland actief betrokken bij de opvang van dak- en thuislozen. In Maastricht precies 50 jaar. En hoewel deze staat van dienst niet automatisch leidt tot 'wijsheid in pacht' claimt het Leger des Heils verstand van zaken te hebben en kennis van dak- en thuisloosheid alsmede de omstandigheden waaronder opvang aan dak- en thuislozen vormgegeven wordt. Het Leger des Heils hoopt dan ook op vertrouwen in haar zienswijze en een verstandhouding die gebaseerd is op dit vertrouwen en vooral op de geest en minder op de letter.

Het Leger des Heils wil graag op constructieve wijze samen (blijven) werken met de gemeente bij de aanpak van dak- en thuisloosheid, maar wil ook in staat zijn haar verantwoordelijkheid te dragen voor de (veiligheid van) hulp en begeleiding die zij biedt en wil haar medewerkers een veilige werkplek bieden. Op moment van schrijven van deze memo ziet het Leger des Heils onvoldoende waarborgen voor deze veiligheid mede gelet op de nog altijd van kracht zijnde overheidsmaatregelen en adviezen. Het Leger des Heils is dan ook voornemens om, nadat het pand van gemeentewege op fysieke gronden veilig is verklaard, aansluitend een onafhankelijke veiligheidscheck te laten uitvoeren op eerdere genoemde aspecten vanuit haar (eigen) verantwoordelijkheid als zorgaanbieder en werkgever. Pas als hieruit blijkt dat alle seinen op groen staan en als de gemeente(raad) niet alsnog anders besluit, wil het Leger des Heils zich tot het uiterste inspannen om zo snel als mogelijk, met medeneming van cliëntenraad en ondernemingsraad en een zorgvuldige communicatie met de daklozen en medewerkers, mee te werken aan een tijdelijke terugkeer.

▪ Vraag aan gemeenteraad

1. Het Leger des Heils vraagt de gemeenteraad zich uit te spreken over de geschiktheid van en (tijdelijke) terugkeer naar de Singel, hierbij de belangen van dakloze burgers van Maastricht vooropstellend en gelet op de interpretatie van de thans geldende overheidsmaatregelen en de oplopende coronacijfers.
2. Als stadsbestuur en gemeenteraad zich uitspreken voor een (tijdelijke) terugkeer, dan verzoekt het Leger des Heils begrip voor haar standpunt dat dit pas in werking wordt gesteld nadat *alle* veiligheidsseinen op groen staan. Het betreft hier de algehele (fysieke) veiligheid en de coronaveiligheid, zowel voor de daklozen als voor medewerkers.

Het Leger des Heils is exact 50 jaar geleden (21 oktober 1971) onder leiding van het echtpaar Kruisinga gestart met de opvang van dak- en thuislozen in Maastricht. Dit gebeurde aanvankelijk in de Boschstraat 45 en vanaf 1982 in het statige pand aan de Boschstraat 69-71.

Dit uit de 14^e eeuw daterende pand stond aanvankelijk bekend onder de naam Refugie van Hocht (toevluchtsoord). In 1876 werd het pand verkocht aan de zusters van het Arme Kind Jezus en deed het pand dienst als klooster. In 1981 werd het overgedragen aan het Leger des Heils waarna in 1982 de daklozenopvang verhuisde naar dit pand.

In de loop der jaren kreeg het pand geleidelijk meer een woonfunctie voor voormalig daklozen en verhuisde de opvang naar de Statensingel 9 (in 2005) en in april '20 (tijdelijk) naar Overmaze. Sinds 2012 is het pand aan de Boschstraat niet meer in gebruik door het Leger des Heils. Vandaag de dag resideert Hotel Monastere in het pand.